

Izjemne določbe za srednješolce, ki spadajo pod črnovojniško dolžnost. Naučni minister je dovolil, da se morejoh realni letniki učencev na gimnazijah, realnih gimnazijah in realkah do vključno 1896. letnika, ki so v šolskem letu 1914/15. prešli letno izpričevalo o predzadnjem srednješolskem zavodu ter morajo po svojem vojaškem službenem razmerju (zaradi ponovnega prebiranja ali začasnega dopusta) odriniti k vojakom, takoj pripustiti k zrelosti izkušnji; isto velja za učence letnika 1897., ako so v šolskem letu 1915/16. sprejeti kot javni učenci ali vpisani privatisti v zadnji srednješolski razred, so pa že v aktivni službi, pa dobe v to svrhu potrebni vojaški dopust. Pod istimi pogoji se morejo pripustiti k predčasni zrelosti izkušnji tudi učenci letnika 1898., ako so v šolskem letu 1914/15. prešli izpričevalo predzadnjega srednješolskega razreda in so zaradi svojega prostovoljnega vstopa tačas že v aktivni vojaški službi ali pa v zvezi prostovoljskih formacij. Učenci tega letnika pa, ki še niso v aktivni vojaški službi, se pod nobenim pogojem ne pripuste k predčasni zrelosti izkušnji.

Signum laudis je dobil dr. Franc Rostohar, c. in kr. nadporočnik v rezervi bosan.-herc. pešpolka št. 2 — sicer profesor na nemški gimnaziji v Gorici — za hrabrost pred sovražnikom.

Z italijanske gimnazije v Zadru. Iz sedaj objavljenega poročila je razvidno, da je bilo na c. kr. višji gimnaziji z italijanskim učnim jezikom v Zadru v šolskem letu 1914/15 172 učencev, izmed teh iz Zadra 84. Po maternem jeziku so bili vpisani: 166 Italijanov, 3 Hrvatje, 3 Albanci.

»Vojno« šolsko leto na c. kr. samostojnih gimnazijskih razredih z nemško-slovenskim poučnim jezikom v Celju. Zaradi vladajočih izrednih razmer je izšlo letno poročilo o »vojnem« šolskem letu na c. kr. samostojnih gimnazijskih razredih z nemško-slovenskim poučnim jezikom šele pred nekaterimi dnevi. Na zavodu je delovalo 6 profesorjev in 1 pomožni učitelj (za risanje); učiteljski zbor se je skrčil zaradi mobilizacije. »Podporno društvo« izkazuje v letnem poročilu imetja 4407 K 74 vin.; dohodkov je bilo 1896 K 7 vin., izdalo se za knjige, obleko in črevlje ubogim gimnazijcem okroglo tisoč kron. Šolsko leto se je pričelo s 1. oktobrom in zaključilo s 15. junijem. Pouk se je vršil le popoldne v takozvani stari gimnaziji. Sprejetih je bilo začetkom šolskega leta 193 učencev in 2 hospitantini; ostalo je koncem šolskega leta 168 učencev in 2 hospitantini. Po narodnosti so bili vsi učenci razen dveh Čehov sami Slovenci; 62 učencev in 1 hospitantinja so bili iz Celja, ostali iz Spod. Štajerske. Učni uspeh je bil prav dovoljen; z odliko je izdelalo 5 učencev in 1 hospitantinja, z dobrim uspehom pa 110 učencev in 1 hospitantinja. 26 učencev je dobilo drugi red, ostalih 6 je imelo ponavljalne in dopolnilne izpite. Zavod je bil vključen vojni, ki je gmotne razmere marsikatero družino neugodno izpremenila, vendar prav dobro obiskan.

Kranjske vesti.

MIMI KOMANOVA.

Umrla je v Stranjah pri Kamniku učiteljica gospa Mimi Komanova, rojena Podlogarjeva, stara šele 23 let. Svojemu ljubemu soprogu učitelju tovarišu Maksu Komanu, ki se nahaja na bojnem polju, je pustila hčerko, sama pa legla k večnemu počitku. Doma je bila iz Kala pri St. Janžu na Dolenjskem. Službovala je najprej v Svibnem, Tržišču na Dolenjskem in zadnji čas v Stranjah. Bila je splošno priljubljena, vrla učiteljica. — Nesrečnemu soprogu in žalujočim sorodnikom naše iskreno sožalje. Blagi pokojnici pa bodi lahka domača zemlja!

— **Petdesetletnica rojstva tovariša Iva Trošta.** Dne 6. decembra t. l. praznuje naš tovariš Ivo Trošt, nadučitelj v Tomišlju-Igu pri Ljubljani, petdesetletnico svojega rojstva. (Rojen je bil dne 6. decembra 1865 v Orešju poleg Cola na Vipavskem). Ivo Trošt je mnogoletni naš sotrudnik ter priznan slovenski pisatelj. Zlasti za naše mladinsko leposlovje si je pridobil odličnih zaslug. — Iskreno čestitam!

— **Draginjska doklada ljudsko-šolskemu učiteljstvu.** Deželni odbor je dovolil vnovič vsemu službujočemu učiteljstvu in rodovinan vpoklicanih učiteljev enkratno draginjsko doklado v isti izmeri kakor spomladi. Potrebščina za to novo podporo znaša okroglo 90.000 kron.

— **Podpore** je dovolil občinski svet v Ljubljani na zadnji svoji seji: Društvo za mladinsko varstvo v ljubljanskem sodnem okraju 1500 K. »Glasbeni Matici« 3000 K, Filharmoničnemu društvu 500 K in »Ljubljani« 500 K.

— **Umrl je v Boštanju pri Radni na Dolenjskem** g. Alojzij Drmelj, veleposestnik, v starosti 80 let, oče tovariša Frana Drmelja. — Naše iskreno sožalje!

— **Klavirski virtuoz Anton Trost,** sin ljubljanskega tovariša Fr. Trosta, bivši učitelj »Glasbene Matic« v Ljubljani, je sodeloval v nedeljo, dne 7. novembra, pri koncertu dunajskega koncertnega društva v veliki dvorani »Konzerthausa« na Dunaju. Igral je Chopinov klavirski koncert v e-molu s spremljevanjem orkestra. Dunajska stroga kritika je polna hvale o izrednem mojstrstvu tega našega odličnega umetnika.

— **Dobrodela koncerta v Radovljici.** Tekom preteklega meseca sta se vršila v Radovljici v prid ranjencem na Bledu dva koncerta pod vodstvom pevovodje učitelja Vilka Rusa z gledališko predstavo. Prav dobro sta uspela. — Tovariš Rus, tajnik naše »Zaveze«, se je izkazal tudi ob teh dveh prilikah izbornega dirigenta, ki je postavil svojo umetnost v službo človekoljubnosti.

— **Odlikovanje.** Glasom vojaškega ukaznika je bil inženir Albert Vedernjak, strokovni učitelj na Grmu, sedaj rezervni poročnik 4. bos.-herc. pešpolka, odlikovan z vojaškim zaslužnim križcem z vojno dekoracijo.

— **Stari trg pri Ložu.** Učiteljstvo v Starem trgu pri Ložu je nabralo med šolsko mladino 13.225 K III. vojnega posojila.

— **Odlikovanje.** Nadvojvoda Franc Salvator je podelil za uspešno delovanje na korist »Rdečemu križu« brnasto častno kolajno »Rdečega križa« z vojno dekoracijo tovarišici Avgusti Kolnikovi, učiteljici v Radečah.

— **Ranjen** je bil na obeh nogah pri zadnjih spopadih na italijanskem bojišču c. in kr. rez. praporščak, učitelj Leopold Ažman iz Kranja.

— **Županom in vsemu prebivalstvu kranjske dežele!** Deželni odbor razglašja: Božič se bliža — drugi Božič v svetovni vojni. Zunaj v okopih, v mrazu, burji in snegu stoje naši junaki v obrambi naše mile domovine. Kakor lani, hoče tudi letos vojni oskrbovalni urad c. in kr. vojnega ministrstva vsem vojakom, ki stoje v bojni črti, olepšati božični praznik z malim darom in se obrača v ta namen s posebnim odklicem do celotnega prebivalstva našega cesarstva za primerne prispevke. Sodelujmo pri tem vsi, brez izjeme: saj se gre za naše sinove, brate, očete! Župani se tem potom pozivljajo, da se odzovejo z največjo vneto pozivju vojnega oskrbovalnega urada. Prebivalstvo pa naj se odzove z najštevilnejimi darovi, bodisi v naravi, bodisi v denarju, ki naj se v smislu tozadavnega odklica c. kr. deželnega predsedstva oddajo pri domačem županstvu (mestnem magistratu), župnem uradu, okrajnem glavarstvu ali deželni vladi, naturalije tudi pri domačem šolskem vodstvu. Darila v denarju sprejme drage volje tudi deželni odbor in jih izroči na pristojno mesto. Zadeva je pa silno nujna: zakaj le o pravem času dospela darila (naturalije do 28. t. m.), se bodo mogla porabiti za vojno božičnico. Sodeželani! Sodelujmo vsi, vsak po svojih močeh, da bo letošnja božičnica naših brezizgledno hrabrih vojakov čim najsijajnejša; pokazimo jim tem potom ponovno, da ob slovesni sveti uri mislimo nanje v dolžni ljubezni in hvaležnosti!

— **Na osemrazredni c. kr. dekliški rudniški ljudski šoli v Idriji** je 128 učenek podpisalo skupaj 1500 K tretjega vojnega posojila.

— **Nabiralnici daril v naravi na c. kr. deželni vladi v Ljubljani** so poslali: Vodstvo dekliške šole v Lichtenthurnovem zavodu v Ljubljani 14 parov nogavic; mestna osemrazredna slovenska dekliška šola v Ljubljani 36 parov nogavic, 6 blazin; nemška mestna dekliška šola v Ljubljani 35 nogavic, 1 spodnje hlače, 4 blazine, 4 prevleke za blazine, 1 zavoj vate; c. kr. rudniška dekliška ljudska šola v Idriji 34 srajc, 6 spodnjih hlač; nemška zasebna ljudska šola v Tržiču 5 srajc, 7 spodnjih hlač, 68 brisač, 11 blazin, 1 opasnico, 4 snežene čepice, 1 šal, 10 parov palčnikov, 4 pare žlogrelcev, 3 pare prstogrelcev, 1 par dokolenic, 9 parov nogavic, 17 parov črevljarc, 44 robcev, 1 zavoj bombaža, 7 obvez; šolska vodstva: v Borovnici 140 parov črevljarc; v Dobravi pri Ljubljani 4 zavojev čokolade, 45 dopisnic, 321 cigaret, 91 zavojev tobaka, 6 tobačnik pip; v Slavini pri Prestranku 8 srajc, 8 spodnjih hlač; v Skocijanu pri Turjaku 12 srajc, 2 spodnje hlače, 3 brisače, 1 robec.

— **Iz ljudskošolske službe.** Ker je odšel učitelj Josip Gole v vojno službo, je nameščena na ljudski šoli v Skocijanu za suplentinjo provizorična učiteljica iz Radenc Marija Peterlinova. V Lešah nadomestuje učitelja Avgusta Minkuža, ki je odšel v črnovojniško službo, absolvirana kandidatinja Josipina Gromova. V Koprivniku je nameščena kot suplentinja Ljudmila Koroščeve, ker je učitelj Josip Jocič odšel v vojaško službo. — Nadučitelj Ivan Blagajne v Dolah je odšel v črnovojniško službo, nadomestuje ga učiteljica Matilda Blagajne-Goriškova. Pavla Moharjeva je nameščena kot suplentinja v ljudski šoli pri Devici Mariji v Polju. Kot suplentinja je nameščena na ljudski šoli v Zireh Matilda Weberjeva, bivša učiteljica na »Šolskem domu« v Gorici. — Za suplentinjo v Laškem potoku sta nameščeni Josipina Obermanova in Miroslava Božnarjeva. — V Sv. Križu pri Litiji nadomestuje učiteljica Ljudmila Abramova nadučitelja Antona Turka, ki je odšel v vojaško službo. — Učiteljska kandidatinja Gabrijeva Pipanova je imenovana za provizorično učiteljico na ljudski šoli v Trati. V Blatni Brezovici nadomestuje nadučitelja Josipa Zakrajška, ki je odšel k vojakom, učiteljska kandidatinja Stanislava Faganelova, ki je imenovana za suplentinjo na tamkajšnji dvorazrednici. Kandidatinja Ivana Čarmanova je imenovana za suplentinjo na dvorazrednici pri Sv. Juriju in Angela Groznikova za suplentinjo na štirikazredni ljudski šoli v Šmarjah. Ker je odšel nadučitelj Ivan Bezeljak z Vač v vojaško službo, ga nadomestuje kot suplentinja bivša učiteljica Marija Trankova s Save. — Absolvirana učiteljska kandidatinja Antonija Cesarjeva je imenovana za suplentinjo na enorazrednici v Posterici, Amalija Erjavčeva za suplentinjo na trirazrednici na Krki, izprašana učiteljica Mara Vidčeva je nameščena kot suplentinja v Ljubljani na nemški mestni dekliški šoli, ker je definitivna učiteljica Lea Levčeva nameščena na c. kr. učiteljsku v Ljubljani kot suplentinja. Ljudmila Svetličeva je pripuščena k brezplačni praksi na prvi mestni deški šoli v Ljubljani. — C. kr. deželni šolski svet je vzel na znanje, da bo absolvirana učiteljska kandidatinja kot pomožna učiteljica nadomestovala v črnovojniško službo vpoklicanega učitelja Fr. Raaza, in učiteljska kandidatinja z zrelostnim izpričevalom Leopoldina Žumrova pa iz šolske službe izstopivšo učiteljico Marijo Tschadovo na zasebni nemški štirikazrednici na Savi pri Jesenicah. — Izprašana učiteljica Danijela Kališeva je imenovana za suplentinjo na osemrazredni slovenski dekliški šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani. Absolvirana učiteljska kandidatinja Cecilija Divjakova je nameščena kot suplentinja na ljudski šoli v Vrbovem namesto oboje učiteljice Lucije Trampuševe. Bivša suplentinja v Ložicah Alojzija Trampuševa je imenovana za provizorično učiteljico in kandidatinja Doroteja Bratovževa za suplentinjo na ljudski šoli v Vipavi. Bivša suplentinja na Vrhniki Hermina Kobalova je nameščena za suplentinjo na enorazrednici v Podlipi namesto oboje učiteljice Marije Šibovčeve. V Idriji so nameščena na ljudski šoli kot suplentinje učiteljske kandidatije Pavla Moharjeva, Frančiška Rejčeva in Doroteja Kovačeva na mesto učiteljev, ki so odšli v vojno službo. V Ljubljani je imenovana suplentinja Berta Pišlarjeva za suplentinjo na osemrazredni dekliški ljudski šoli v Siški in Slavica Vencajzova za suplentinjo na osemrazredni mestni dekliški šoli pri Sv. Jakobu, ker ima učiteljica na tej šoli Albina Sarkova dopust zaradi bolezni. Deželni šolski svet je vzel na znanje, da so nastavljene brezplačno kot suplentinje na drugi mestni deški šoli v Ljubljani kandidatije Ana Fuchsova, Olga Knezova in Josipina Černetova.

Štajerske vesti.

SREČKO STEGNAR.

Dne 24. oktobra t. l. je umrl po kratki bolezni, zadet od kapi na možgane, v Mariboru tovariš Srečko Stegnar, c. kr. kaznični učitelj v pok., bivši deželni poslanec itd., imetnik zlatega križca za zasluge in papeževga zaslužnega križca, star 74 let, ki se je s svojim delovanjem na različnih poljih narodnega življenja pridobil velike zasluge. Pokojnik je bil najprej c. kr. učitelj v Idriji, potem pa je prišel v tej lastnosti v Ljubljano za učitelja v kaznišnici na Gradu. Tu se je pridružil Bleiweisovi narodni stranki in je bil več let tudi delaven deželni poslanec mesta

Idrije. V Ljubljani je bil marljiv odbornik »Slovenske Matic« in ustanovnik in povodja pevsko društva »Slavec«, ki je v hvaležno priznanje za njegove zasluge izvolilo za svojega častnega člana. Bil je bil pred 20 leti v Ljubljani veliki tres, je bil pokojnik premeščen v Maribor. — O Stegnarjevem delovanju in življenju v Mariboru piše Iv. Skvarč: »Narodna družba je zopet izgubila moža, ga bo težko pogrešala. V nedeljo, dne 2. vinotoka, je umrl gospod Srečko Stegnar v starosti 74 let. Zadnjih sedem let, ki je preživel kot c. kr. učitelj v pokoju, posvetil izključno narodnemu delu. V naša narodna društva izgube z njegovim kor čebelica marljivega delavca in umnega, izkušenega moža svetovalca. Odkar pričel delovati v Mariboru diletanter, oder, od takrat je Stegnar zastavil ves svoj prosti čas in vse svoje zmoglosti. Ko se je ustanovilo na to »Dramatično društvo«, je bil štiri leta njegov predsednik in silno pripomogel, da se je ta narodna institucija tako pospela, da je stala ena naših glavnih opor pri narodnem delu. V skoraj isti meri kakor za »Dramatično društvo« pa je deloval tudi za »Društvo« in za »Glasbeno društvo«. Kaj je v vseh teh društvih storil, čestitljiv starček, tega pravišati nam dostaja prostora, ostane pa prihranjeno kdaj pozneje. Eno pa lahko priberemo zore do mraka in tja v pozno noč je bil »Narodnem domu«, tu nadzorujoč s prjazno, ljubeznivo besedo, tam karajoč humorja polnimi besedami. Znal je voditi svoje ljudi tako, da pravzaprav nihče ni vedel, da ga vodi tuja in ne lastna volja. A tudi radodaren je bil Srečko Stegnar vsako narodno stvar je rad podpiral. Vse se je zgodilo z ljubeznivim mirom, tak da mu nikdar ni mogel kdo očitati ničesa. Umevno je, da tudi naši narodni nasprotniki niso mogli značajnemu možu ničesar oporekati, marveč da je tudi od te strani vedno deležen popolnega spoštovanja. Še do zadnjega je bil Srečko Stegnar č. kr. Tudi v sredo, dne 20. pret. mes., je še p. dnevi delal in nikomur ni nič potožil, če bi se slabo počutil. Proti 10. uri zvečer pa mu je postalo mahoma jako slabo, zadela ga je kap na možganih. Izgubil zavest in le redko se je za par trenutke zavedel. Končno je zaspal v nedeljo zjutraj mirno in za večno. Bila mu lahka zemljica! — Vrlemu možu, vzoru narodni rodoljubnosti, pa je med nami za vedno ohranjen prijazen spomin odkritosrčnega spoštovanja. To pa bodi v tolažbo vseh njegovim dragim, ki danes plakajo nad to bridko izgubo.« — O učitelju Stegnarju priobčimo nekrolog prihodnjic. Njegova sestra Rajko se je v začetku tudi posvečevala učiteljskemu stanju, pozneje pa je šel k posluhi. Hčerka Marica je učiteljica v Čretnjevcu v okraju Maribor. — Bodi odličenemu možu ohranjen ljub spomin!

— **Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju** bode koncem t. l. razposlala svojim dosedanjim naročnikom »Naročilni in plačilni listi«; drugi reflektantje pa se naj zanj obrnejo pod zgornjim naslovom v Liboje, pošta Petrovč. Izpolnjeni listi se naj vrnejo čimprej, na kasnejše pa do 15. decembra. Za »Tagepost« plačajo vsi naročniki od 1. decembra t. l. naprej 20 vin. več, kar blagovodno upoštevati pri vpošiljavi decembreskega obroka. Za informacije naj se vedno vpošiljuje 20 vin. v znakah.

— **Poroka za fronto.** Dne 19. septembra se je poročila za bojno južno fronto učiteljica na Humu, sedaj v pok., gđe. Julija Valentincičeva, rojena v Kanalu na Goriškem, z gosp. Oroslavom Rakušo, rojenim na Humu, ki je bodoči uradnik c. k. tobačne režije, sedaj c. in kr. nadtopničar in računski podčastnik diviz. mun. zakl. da 28 — bojna pošta 73. Poroko je izvršil g. župnik Kosobud iz Črnomlja s primernim, vsem navzočim v srce segajočim nagovorom. Priči sta bila g. notar O. Ploj, železniški postajevodja g. A. Potočni. Prvi je iz prijaznosti nadomestoval humskega nadučitelja A. Porekarija, ki je sedel v vojni službi. Nevesta se je nastavnica za sedaj pri sorodnikih v Črnomlju, ženin se je podal na bojno fronto, kjer odlikovan deluje že 15. mesec. — Bog daj srečno zedinjenje po vojni in obilo zdravje!

— **Izpred vojnega sodišča.** Predgraški sodiščem je bila v soboto, dne 13. novembra 1915, Antonija Ježovnikova, učiteljica iz Braslovč, po daljši razpravi kateri je interveniral kot njen zagovornik gospod dr. Fran Novak, odvetnik v Ljubljani, popolnoma oproščena obtožbi zaradi hudodelstva po § 65. a kaz. zak.

— **Iz Celja** nam poročajo: Kakor vsako leto, tako je zapelo tudi letos Celjsko pevsko društvo pod vodstvom učitelja tovariša Cirila Preglja na slovenske pokopališče nekaj žalostink.

—š— **Poroka.** Poročil se je tovariš Janko Lešnik, učitelj v Vurbergu, z gđc. Pavlo Žihrovo, nadučiteljevo hčerko istotam. Čestitamo!

—š— **Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«.** Odbor razglša: Dogodili so se trije smrtni slučaj, ki zahtevajo pobiranje 131., 132. in 133. pomsrtnega doneska po 2 K (skupaj 6 K), ki bi morale biti plačane že meseca oktobra. Ti umrli člani so: Janez Schubert (umrl 11. avgusta t. l.), Josip Vodošek (umrl 31. avgusta t. l.) in Josip Sperat (umrl 7. septembra t. l.). — Dva nova smrtna slučaj zahtevata vplačilo po 4 K za 134. in 135. smrtni slučaj (6. in 7. v tekočem letu). Ta umrla člana sta: Izidor Jutizer (umrl 10. oktobra t. l.) in Mihael Kurzmann (umrl 15. oktobra t. l.). Ta znesek mora biti zanesljivo plačan tekom meseca novembra t. l.

Goriške vesti.

—g— **Učence šestrazredne deklishe ljudske šole društva »Šolski Dom« v Gorici** lahko dobe po pošti šolska izpričevala za preteklo šolsko leto, ako pošljejo svoj naslov voditeljici Elzi Makučevi v Gorici, ulica Contavale šte. 5.

—g— **Učencem in učenkam petrazredne ljudske šole in pripravilnice za dnje šole v »Malem Domu« v Gorici** pošljejo po pošti šolska izpričevala za preteklo šolsko leto, ako pošljejo naslov šolskemu voditelju Mateju Mikužu v Cerkno na Goriškem. Učenci, ki so prejeli izpričevala pred odhodom iz Gorice, naj jih vrnejo po pošti, da se jim vpišejo redovi za zadnje četrtletje.

—g— **Goriški bogoslovci** so pričeli svoje študije v Zatičini na Dolenjskem po Vseh svetih.

—g— **Solskih otrok je v Gorici** okolo 1300. Tako sodijo. Mogoče se otvorijo šole. Slovenska naj se otvori v mestu, saj je dosti prostora. Umevno, da na periferiji mesta, kakor doslej, noben Slovenec ne bo pošiljal svojega otroka; ne pošiljajo jih v normalnih časih, toliko manj sedaj v vojnih časih. Oblasti naj ukrenejo vse potrebno. — Dobro bi bilo, da bi se priglasilo že zdaj na magistratu nekaj slovenskih učnih oseb za eventualno otvoritev ljudskih šol. — Od teh solskih otrok je gotovo ena tretjina Slovencev.

—g— **Iz ruskega ujetništva** se je oglašil tovariš Anton Faganelli, učitelj v Podgori. Pisal je iz Voroneža.

—g— **Iz Komna** pišejo: Na našem vojaškem pokopališču počiva že nad 200 vojakov, ki so umrli za domovino. Ogrji in Nemci, Slovenci in Hrvati, Čehi in Poljaki, tudi Italijani iz Italije spe tukaj v miru nezdravno spanje. Vsak ima poseben grob. — Na Vernih duš dan so bili vsi grobovi lepo ovenčani. Nad vsakim se vzdiguje križ z napisom umrlega, zraven pa so zasejane hrizanteme, ki so se vse lepo prijele. Da so grobovi zasajeni in olupšani s cveticami, sta si največ prizadevali učiteljici Erna Ingrlova in Marija Kavčičeva. Hvala in priznanje jima!

—g— **Beguncem z juga** se naznanja, da je pomožni komite za begunce v Gradcu preložil svoj sedež v Neutorgasse 36, drugo nadstropje, kjer se dajejo potrebna pojasnila. — Zdravniški ambulatorij za begunce je odprt vsak dan v Paulustorgasse, deželna bolnišnica.

—g— **Italijanske šole za begunske otroke v Gradcu** se nahajajo v Schönau-gasse šte. 7.

Tržaške vesti.

—t— **Gospod Albin Anžič**, trgovec v Trstu, ul. U. Foscolo št. 3, je podaril za nabavo solskih potrebščin učencem podpisane šole vsoto 100 K, za kar se mu najtopleje zahvalujemo. — Vodstvo osemrazredne slovenske ljudske šole »Družbe sv. Cirila in Metoda« pri Sv. Jakobu v Trstu.

—t— **Zvišanje pokojnim tržaškim mestnim uradnikom in učiteljem.** L. 1910. je bivši tržaški mestni zastop ugadil dolgoletnim prošnjam in zvišal mestnim uradnikom in učiteljem plačo in stanovanjsko doklado, toda le pod pogojem, da se povišek ne všteje v pokojnino. Umirovljenci so pet let zaman prosili, da bi se jim zvišali prejemki v razmerju povišanih aktivnih plač. Te dni pa je vse prizadete veselo iznenadila naredba cesarskega komisarija, glasom katere imajo veljati od 1. oktobra t. l. dalje za odmero pokojnih aktivitetni prejemki v celoti. To naredbo je tudi ostalo tržaško prebivalstvo z zadoščanjem pozdravilo.

—t— **Učiteljski zbor Ciril-Methodovih šol v Trstu** je podpisal 1000 K III. vojnega posojila.

—t— **Stalno je vpokolen** na lastno prošnjo šolski ravnatelj v Trstu Benedetto Berlam. Učiteljstvo mu je ob tej priliki poklonilo spominsko listino in spominsko svetinjo.

—t— **Šolska vest.** Cesarski komisar je ukrenil, da z 8. dnem meseca novembra t. l. preneha občinska ljudska in meščanska šola v starem lazaretu, ker prostori nikakor ne odgovarjajo več šolskim potrebam. Dekliški oddelki te šole se premeste v prostore bivšega I. mestnega deklishega liceja v ul. Madonna del mare, kjer je torej od 8. novembra dalje popolna deklishe ljudska in meščanska šola, ki se bo imenovala po cesarici Elizabeti. Ker se premestijo tja tudi deklishe meščanski razredi in staromestne in novomestne šole, ostanejo na staromestni šoli le deški in deklishe ljudskošolski razredi, na novo-meški pa popolna ljudska deška in deklishe ter deška meščanska šola, s katero se spoje dosedanj meščanski razredi staromestne šole. Ta meščanska šola bo imela značaj trgovske šole. Na novi cesarice Elizabete meščanski šoli so preuredili učni načrt tako, da morejo obiskovati šolo tudi gojenke prvih treh razredov novega liceja, ki imajo predaleč do omenjenega zavoda.

—t— **Odpuščen je iz občinske službe** v Trstu na podlagi službene pragmatike Angel Scocchi, občinski docent, sedaj neznanega bivališča, ker se na magistratni poziv, naj do 10. avgusta 1915 zopet nastopi službo in opraviči svojo odsotnost, ni odzval.

—t— **Tretji vojaški dan v Trstu.** Pod vodstvom soproje tržaškega namestnika baronice Fries-Skene je določen za tretji vojaški dan 2. december, za katerega se že sedaj delajo velike priprave. Izdelujejo v 30 šolah razne predmete, ki jih bodo prodajali. Dosedanja dva vojaška dneva v Trstu sta se sijajno obnesla, brez dvoma tudi tretji ne zaostane za njima.

—t— **Vprašanje goriškega moškega učiteljskega,** ali se otvori ali ne, je menda že rešeno tako, da se v Trstu in sploh nikjer ne otvori. V Trstu pa se otvori pripravnic za učiteljske, ako se oglasi zadostno število gojencev. Oglasiti se je ustno ali pisмено pri c. kr. vadniškem učitelju Antonu Kutinu, ulica Sv. Frančiška št. 25/II. (pripravnic za srednje šole).

—t— **Razpis ravnateljskih, oziroma voditeljskih mest na tržaških šolah.** Razpisujeta se dve ravnateljski mesti na mestni ljudski in meščanski šoli Novega mesta in na ljudski in meščanski šoli v ulici Parini, oziroma odgovarjajoča voditeljska mesta na mestnih in okoličanskih ljudskih šolah. Natančneje v uradnem listu.

—t— **Za hrabre branilce** našega ljubljene Primorja je darovala Svetoivanjska slovenska šola: 7 blazin, 3 prevlake za blazine, 10 srajc, 2 maji, 70 nožnih krp, 5 brisalk, 2 prta, 8 prticev, 2 rjuhi, 1 volneno ovrtnico, 1 platneno obvezo, 1 kg niti. Srčna hvala blagim darovalcem s priporočilom za nadaljne prispevke.

—t— **Prireditve mladine C. M. šol** v korist božičnice se je vršila dne 7. t. m., ki je v moralnem in materialnem pogledu uspela nad vsako pričakovanje. To priča o globokem pojmovanju dolžnosti do naše šolske mladine med našim ljudstvom, o globoki in iskreni ljubezni do mladine, ki nam je v teh težkih časih res lahko v tolažbo. — Naval je bil tak, da je bila velika dvorana »Narodnega doma« nabito polna, veliko število občinstva pa sploh ni moglo več dobiti vstopnic, ker so bile vse do zadnje razprodane in ker v dvorani dobesedno ni bilo več prostora za niko-gar. Temu obisku primeren je tudi materialni uspeh prireditve. Inkasiralo se je na vstopnicah nad 670 kron, kar je ozirom na nizko vstopnino 20 vinarjev gotovo nad vse lep uspeh, ki se pa še znatno izboljša po darovih onih, ki se iz raznih vzrokov niso mogli udeležiti prireditve. Ker so se prireditelji izognili vsakemu strošku, poj-de blizu ves inkaso v določeni namen: za gorko oblačilo ubožnim slovenskim otrokom v Trstu. Poleg lepega materialnega uspeha je bil tudi moralni uspeh časten toliko za nastopajočo mladino, kolikor za vse, ki so se trudili z vezbanjem in drugim delom, potrebnim za to prireditve. — Zaslužena hvala boji izrečena tovarišu Karlu Mahkoti, ki je vodil petje, tovarišema Waschtetu in Petrovcu, ki sta spremljala na klavirju, tovarišici Pavli Hočevarjevi, ki je vezbala igro, učiteljstvu družbinih zavodov, ki je skrbelo za red v dvorani in ki se vsekdar drage volje odzove v službo, ko gre za korist naše šolske družbe in nje namenov, in slednjič g. Kompari, ki je tako lepo preskrbel za scenično uprizoritev. — Prireditve so z enako lepim dvojnimi uspehom ponovili v nedeljo, dne 14. t. m.

—t— **Za občinske ljudske šole v Trstu.** Cesarski komisar v Trstu pl. Krekich-Strassoldo je poslal »Lavoratoru« z ozirom na neki tozadevni članek naslednja pojasnila o delu za občinske ljudske šole v tekočem šolskem letu: Za snago (šolske sluge, stalne ženske snažilke) 14.555 kron, razen tega izrednih 1117 K za enkratno temeljito snaženje začetkom šolskega leta. Za knjige ubožnim učencem se je določilo 52.000 K (lani 26.000 K). Črevljevi za ubožne učence se je naročilo v inozemstvu za 31.385 K (lani 21.653 K) in za šolske južine se bo izdalo 180.000 K (lani 60.000 K).

Istrske vesti.

—i— **III. vojno posojilo v Istri.** V Istri je podpisalo prebivalstvo hrvatske in slovenske narodnosti III. vojnega posojila v prav izdatni višini. — Zasluge za to ima v veliki meri tudi hrvatsko in slovensko učiteljstvo Istre, ki je v ta namen krepko delovalo med prebivalstvom.

—i— **Hrvatske šole za begunske otroke na Moravskem.** Kakor poročajo z Moravskega, otvorijo za hrvatske begunske otroke šole v konviktu v Prerovu, v Kromjeriju in še v nekem samostanu pri Prerovu. Oskrba bo stala 2 K na dan, ali troške, kar je čez 90 vin. podpore, ki jih daje država, pokrije tudi država. Zavzeli so se za to Čehi, in tako bodo otroci preskrbljeni z vsem. Dopisnik »Hrvatskega Lista« dostavlja: »Torej, kakor vidite, drugi so se morali zavzeti za nas, na dobimo šolo. Kje so vaši zastopniki, ki bi bili lahko vse to dosegli, ako imajo le malo dobre volje? Tako vprašujejo vsi, tako pripominjajo tudi Nemci.«

—i— **Josip Šajina.** V Lanišću v Istri je umrl dne 21. oktobra po dolgi in težki bolezni absolvirani pravnik Josip Šajina. Pokojnik je dovršil gimnazijo v Pazinu, a potem je študiral pravo na vseučiliščih v Zagrebu in v Gradcu. Nekoliko časa je služboval na pomorski vladji v Trstu. Pokojnik je bil dober narodnjak, pa je njegova smrt užalostila ne le njegovih staršev, bratov in sester, ampak tudi one, ki so ga poznali kot mirnega in odločnega branilca naše narodne stvari. Svojem pokojniku naše iskreno sožalje, a pokojniku boji ohranjen blag spomin. — Težko ga bo pogrešala tožna domovina!

—i— **Begunce v Gmündu iz Istre** je sedaj okolo 13.000, Slovencev je okolo 3000, vsak dan pa dohajajo še novi transporti. V hrvatsko šolo je vpisanih nad 1000 otrok, sedaj sta tam dva hrvatska učitelja.

—i— **Istrski begunci na Moravskem.** »Grenzbote des nordwestlichen Mährens« poroča obširno o istrskih beguncih na Moravskem, Pravi, da jih bo treba namestiti v toplejših bivališčih in jih vzeti iz visoko ležečih gorskih občin. Treba je poskrbeti tudi za šolski pouk otrok. Skoro izključno so Hrvatje, malo je Italijanov med njimi. Opisuje, kako potniki ob Adriji hvalijo gostoljubje tega dobrega naroda, pri katerem stoji morala jako visoko. Dobi se občine, v katerih desetletja ni bil nihče kaznovan.

Splošni vestnik.

Umestna naredba naučnega ministra. Z ozirom na preobilico učnih knjig in sredstev, določenih za pouk na ljudskih in meščanskih šolah, na moških in ženskih učiteljskih, je izdal naučni minister naredbo na vse deželne šolske oblasti, naj se vbodoče ob odločanju glede dopustnosti novih učnih tekstov in sredstev posebno ozirajo na vprašanje potrebe. Avtorjem, oziroma založnikom naj se vbodoče dovolje korekture in predelave le tedaj, če novo izdanie knjige odgovarja resnični potrebi in če je pričakovati od nje takega napredka v pouku, da je res želeli nove izdaje. — Ta naredba naučnega ministra je res umestna, toliko s pedagoškega, kolikor — žepnega stališča staršev. Tisto večno izpreminjanje učnih knjig od leta do leta stavlja časih zlasti ubožnejše starše v nemalo zadrego. Morda bi bila kaka podobna naredba na svojem mestu tudi za srednje šole, kjer nove učne knjige kar dežujejo.

Nabirajte kosti! Zaradi vojne stanja se v monarhiji vedno bolj čuti pomanjkanje fosforatih umetnih gnojil, ker se sirovina za izdelovanje mineraličnega superfosfata, fosforit, sedaj ne more uvaževati. Druga sirovina pa, katere pridobivanje v vojni ni nič manjše, so kosti, iz katerih se izdeluje za kmetijstvo tako potrebna kostna moka in živalski superfosfat. S tem, da bi se izdelovala večja množina kostne moke, bi bilo možno nadomestiti inozemski fosforit in tako preprečiti,

da bi se zmanjšal donos zemlje. Iz tega je razvidno, kake važnosti je za kmetijstvo poraba kostne moke, kako potrebno je torej nabiranje kosti in kako jako je v prid vsakega posameznika, da po svojih močeh in nesebično sodeluje, ker se tako pospešuje za bodočnost preskrba ljudstva z žitom in drugimi živili. Po deželi in manjših mestih so nabirali kost navadno trgovci s cunjami in krošnjariji, ki so oddajali nabrane kosti trgovcem, ti pa zopet tvornicam, in sicer navadno potom »Cola« družbe, Dunaj L., Fischhof št. 3, ki oskrbuje skoro vso industrijo, ki se peča s predelovanjem kosti, s sirovinami. Zaradi izrednih razmer pa sedaj primanjkuje teh potujočih trgovcev in je torej treba skrbeti na drug način za nabiranje kosti. Priporočja se, da občine same uredje nabiranje kosti s tem, da ustanove nabiralnice, da nabira šolska deca kosti od hiše do hiše ali da posamezna gospodinjstva oddajo od časa do časa nabrane kosti nabiralnicam. Pri nabiralnicah zbrane kosti bi se potem prodale najbližjemu trgovcu s kmetijskimi pridelki. Imenovana »Cola« družba bo na vprašanje rada imenovala najbližnjega svojega agenta.

Šolske knjižnice. Minister za bogočastje in nauk je izdal strog ukaz o nadzorovanju in porabi šolskih knjižnic. Vodstva morajo natančno pregledati vse knjižnice, če so spisi popolnoma sposobni za vzgojo, in morajo odstraniti vse druge, ki bi v državnem ali versko-nravnem oziru vzbujale le količkaj pomislekov.

Sprejem v vojaška učilišča. Pogoje za sprejem v 3. letnik inanterijskih kadetnih šol in v 1. letnik c. kr. Franca Jožefa vojaške akademije ter c. in kr. tehniške vojaške akademije (artiljerijski razred) so na vpogled na evidenčnih oblistih. V poštevh pridejo samo prosilci, rojeni leta 1898. in 1899.; že asentirani se ne sprejmo. Izpregled starosti ali študij se ne dovoli.

Mobilizacija zvonov. Zagrebški nadškof je po naročilu hrvatskega bana dal popisati vse zvonove na Hrvatskem in v Slavoniji.

Prošnja za zimsko perilo našim vojakom! Zopet se bliža hudi zimski čas, ki mu gledajo naši hrabri vojaki v boju za cesarja in domovino, daleč od svojega doma, izpostavljeni ledenemu mrazu ruskih step, ostrim vetrovom Krasa, divjim viharjem pogorja nasproti — v zavesti junaško izpolnjene dolžnosti in v upravičeni nadi na nove zmage, ki nam bodo končno dovolile uživati sadove tega orjaškega borenja v težko priborjenem miru. Tu čuti pač vsak vrl in domoljuben državljani v zaledju srčno potrebo, podpreti naše hrabre čete v boju proti protivnostim slabega časa in jim v prvi vrsti dopolniti zalogo predmetov proti mrazu, ki rabi vkljub dobri oskrbi naše vojne uprave vedno pridanika iz prostovoljnih virov.

Dopisnice s slikami mest, mestnih delov, krajev, pokrajin, vojaški važnih objektov, prometnih in narodno-gospodarskih naprav, posebno v oči padajočih poslopj in spomenikov v monarhiji (razglednice) se odslej ne smejo več pošiljati v inozemstvo.

Razgled.

— **Nemški »Schulverein«.** Nemški listi prinašajo sledečo prošnjo »Deutscher Schulvereina«: »Schulverein, zvesti čuvaj nemških obmejnih šol, je poslal vsem nemškim občinam, okrajnim zastopom in denarnim zavodom prošnjo, da s hitrimi in obilnimi darovi pokrije izpad dohodkov, ki je nastal zaradi zmanjšanih prispevkov članov med vojno. Vse prijatelje nemške šole, ki imajo vpliv v imenovanih zastopih, nujno prosimo, da krepko podpirajo to prošnjo. Nemški »Schulvereina«, ki je za ohranitev nemškega rodu v Avstriji storil več kakor vsako drugo društvo v tej državi, gotovo zasluži, da mu v teh težkih časih pridejo na pomoč vsi, ki so v to poklicani.«

— **Univerzo v Skoplju** hočejo ustanoviti Bolgari. Iz Sofije poročajo, da je bolgarski naučni minister že izdelal tozadevni predlog na kralja. V Bitolju naj se ustanovi tehnična šola, v Ohridu pa teološki seminar.

— **Mecen češke šolske družbe.** Dne 25. oktobra je umrl v Pragi nekdanji tvorničar Anton Kratochvil v 73. letu svoje dobe. Vse svoje življenje je štedil le za to, da je mogel ob svoji smrti obdariti svoj narod. Vse svoje imetje je zapustil v narodne namene. Volil je zneske raznim narodnim organizacijam, a kar je ostalo, okolo 100.000 kron, je določil za češko šolsko družbo (Ustředni Matice Skolska). Tako si postavljajo res narodni imovniki trajen spomenik v narodu.